
Адреса матеріалу: <http://yur-gazeta.com/publications/practice/inshe/yak-zrobiti-ukrayinu-uspishnoyu-za-dva-roki.html>

ІНШЕ, ПОНЕДІЛОК, 30 ЛИСТОПАДА 2015 Р., 14:43

Як зробити Україну успішною за два роки?

Впровадження цивілізованої правової системи і системи управління виведе країну з кам'яного віку, перезапустить економіку і залучить до країни інвестиції.

Існуюча пострадянська клептократо-олігархічна система повинна бути повністю демонтована і замінена принципово новою, сучасною правовою системою та системою управління, орієнтованими на прозоре, справедливе та цивілізоване обслуговування громадян і бізнесу.

В цілому результат роботи нової Ради і нового уряду викликає розчарування - вони так і не змогли демонтувати стару систему, не кажучи вже про її заміну. Ми спостерігали за численними спробами і зусиллями, деякі з них принесли позитивні результати, але вони так і не змогли привести до радикального реформування основ існуючої системи: законодавства, структури управління, державного адміністрування, інституцій, судової системи, правоохоронних органів та іншого.

Рада випустила величезну кількість нових законів і внесла безліч поправок до чинних, але все це робилося в рамках старої системи, і в результаті законодавство стало ще більш складним, суперечливим і заплутаним. Навіть мова не змінилась - все той же зашкарублий набір бюрократичних формулювань, часто недоступних здоровому глузду. Схоже, що Рада вимірює свої успіхи кількістю прийнятих законів, що абсолютно неправильно.

Сьогоднішнє українське законодавство - це величезна пострадянська маса, що складається зі «спеціальних інтересів» і незліченних корупційних схем, напрацьованих за 20 років. Ще більший безлад внесли нескінченні маніпуляції з Конституцією.

Поява нових законів в старій системі буде як і раніше утримувати Україну від перетворення на країну з оригінальним верховенством права. «Верховенство права», серед іншого, означає неухильне виконання існуючих законів, але, якщо зробити це в Україні сьогодні, країна та її економіка будуть просто паралізовані. Саме тому нинішня система не може функціонувати без вибіркового виконання, що дає бюрократичному апарату, включаючи правоохоронні органи і суди, величезну владу над пересічними громадянами та бізнесом, і породжує системну корупцію.

Ніякі антикорупційні заходи не принесуть результату, якщо вони будуть здійснюватися всередині цієї системи, яка сама по собі є благодатним ґрунтом для корупції. Єдиний

вихід - ліквідувати причини, що породжують корупцію. Доти будь-які антикорупційні заходи будуть просто служити прикриттям корупції.

Сьогоднішня правова система і система управління живлять корупцію, а корупція живить їх. Ця ситуація також породжує цинізм суспільства, який добре проілюстрований в анекдоті: «українці найбільше хочуть двох речей: позбавити країну від корупції і мати можливість обійти будь-який закон з найменшим хабарем».

Перш ніж наполягати на верховенстві права та боротьби з корупцією, нам необхідно повністю змінити систему, тому що нинішня не піддається реформуванню. Здоровий глузд підказує, як вирватися з цього порочного кола:

- Україна може запозичити найсучаснішу, просту, некорумповану і випробувану на практиці правову систему і систему управління в успішних країнах нашого регіону, взявши у кожної найбільш підходящі компоненти.

- Нам найбільше підійде естонська система, бо вона на 100% гармонізована з ЄС, орієнтована на свободу підприємництва, а також і на соціальний захист та захист навколишнього середовища, в ній немає корупційної складової, і вона повністю вкладається в сучасні високі технології. Податкова система може бути запозичена зі Словаччини. Для антикорупційного та правоохоронного компонентів, включаючи митницю, найбільше підійде досвід Грузії, тим більше, що перші кроки по створенню патрульної поліції за грузинським зразком і силами грузинських експертів виявилися успішними.

- Потім необхідно буде ввести п'ятирічний мораторій на зміни до законодавства (більшість корупційних схем проводяться через нескінченні зміни до законодавства), що забезпечить стабільність і довіру до нової системи в суспільстві.

- Експерти, які розробили та впровадили кращі реформи в своїх країнах регіону (Естонія, Словаччина, Польща та інші), і які досконально розбираються у вимогах ЄС, зможуть навчити нове покоління українських держслужбовців і суддів та провести конкурсний відбір.

Сучасній Україні, інтегрованій в глобальну економіку, тоді вже не знадобляться закони, що регламентують кожен крок і кожен вдих. У той час як зараз, через безліч протиріч, стовідсоткове виконання нинішнього законодавства часто виявляється навіть теоретично неможливим.

Сьогодні кожен раз, коли потрібно провести реальну реформу, уряд безпорадно розводить руками. Чому? Тому що «для цього нам потрібен новий закон». Але коли уряд бажає ввести нові обмеження, ніякого «нового закону» не потрібно, і часто вони вводяться в прямому протиріччі з існуючим законодавством. Аналогічна ситуація в Раді: якщо якійсь групі «спеціальних інтересів» потрібно провести новий закон або поправку, вони приймаються в рекордні терміни, але якщо це потрібно для блага суспільства, то такі законопроекти проходять всі кола пекла, і якщо й приймаються, то в вихолощеному вигляді.

Суспільство більше не сприймає такі відмовки, як «технічні формальності» або «для цього нам потрібен новий закон», проілюструвати які можна типовим діалогом між бізнесом і новим, імовірно прогресивним, міністром:

Міністр: Наше міністерство йде в авангарді реформ: ми скоротили наш штат на 1,2%,

люстрували 1,1% співробітників, розробили 1500 нових підзаконних актів та 370 законопроектів, самовіддано боремося з корупцією і до 2050 року введемо електронний документообіг.

Бізнес: У вашому міністерстві існує цілий ряд корупційних практик, наприклад, практика Х. Чому ви її не відкидаєте?

Міністр: Так, я в курсі, мені особисто практика Х не подобається, але ми нічого не можемо зробити, потрібен новий закон і десяток змін до чинного законодавства, все залежить від Ради, але ви самі розумієте, яка там обстановка.

Бізнес: Практика Х було введено наказом вашого міністерства і посилена змінами в цей наказ, підписаними вами.

Міністр [на мить губиться, але швидко приходить до тями]: Я вас розумію, я на вашому боці, але, щоб позбутися від цієї порочної практики Х, спершу потрібно ліквідувати взаємопов'язані з нею практики Y і Z, а тут ми нічого не можемо зробити, потрібен новий закон і десяток змін до чинного законодавства, все залежить від Ради, але ви самі розумієте, яка там обстановка.

[Кінець конструктивного діалогу]

Україні необхідно позбутися цієї радянської спадщини. Не випадково нова книга Андерса Аслунда називається «Україна: що було зроблено неправильно і як це виправити», тому що, перш ніж вирішити проблему, потрібно її визнати, а наш політичний клас досі відмовляється це зробити.

Нам необхідний прорив: впровадження цивілізованої правової системи і системи управління вже за два-три роки виведе Україну з кам'яного віку у XXI століття, перезапустить економіку, залучить до країни інвестиції.

Чи можна цього домогтися? Безумовно, так. Іншим країнам нашого регіону в таких же умовах (включаючи війну) це вдалося. Нинішні лідери України, замість того, щоб кожного разу винаходити сміховинні відмовки (Грузія занадто маленька, Польща занадто велика, Естонія та інші країни Балтики не так довго перебували під радянською окупацією) зобов'язані нарешті проявити політичну волю і здійснити необхідні радикальні зміни.

Історично такий прорив був здійснений і на нашій землі. Коли князь Володимир, правитель Київської Русі в X-XI століттях, усвідомив, що язичництво застаріло та уповільнювало розвиток країни, розіслав емісарів в сусідні країни для вивчення різноманітних релігій і правових систем, в підсумку зупинивши свій вибір на християнській релігії і християнському праві. Ми залишимо історії судити, наскільки правильним був цей вибір, але безперечно, що в ті часи це був серйозний прорив для Київської Русі. Так що ми можемо опиратися на цей історичний прецедент, коли правитель визнав, що існуюча система гальмувала розвиток країни, вивчив досвід сусідніх країн, здійснив порівняльний аналіз, зробив висновок про те, яка система найкращим чином підійде для його держави, а потім швидко і рішуче змінив стару систему на нову. Це сталося за тисячу років до настання інформаційного століття, і Україна сьогодні здатна зробити те ж саме.